

Aan de leden van de gemeenteraad

Raadsinformatiebrief 85

Helmond, 19 juni 2023
Onderwerp: Reactie college op accountantsverslag 2022

Zaaknummer: 51528545

Geachte leden van de gemeenteraad,

Inleiding

Volgens afspraak ligt in uw raadsvergadering 6 juli bijgevoegde Jaarverantwoording 2022 voor, waarbij de accountant voornemens is een goedkeurende verklaring te verstrekken voor zowel getrouwheid als rechtmatigheid. De bevindingen van de accountant met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2022 zijn vastgelegd in het Accountantsverslag 2022 van 2 juni 2023.

In deze raadsinformatiebrief gaan wij puntsgewijs in op de belangrijkste bevindingen en aanbevelingen, zoals beschreven in het hoofdstuk "Bestuurlijke samenvatting controle 2022" van het accountantsverslag 2022. Daarbij worden eerst de bevindingen die in het Accountantsverslag 2022 opgenomen, waarna de reactie daarop vanuit het college gegeven wordt.

Getrouwheid en rechtmatigheid

- Een goedkeurende controleverklaring verstrekt voor het getrouwe beeld en de rechtmatigheid.
- Gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 4,3 miljoen respectievelijk € 12,9 miljoen.

Reactie college:
Voor kennisgeving aangenomen.

Financiële positie

- De financiële positie ultimo 2022 is verbeterd ten opzichte van 2021.
- De beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt eind 2022 € 147,8 (2021: € 144,3 miljoen) en is hoger dan de onderkende en aanwezige risico's van € 67,4 miljoen (2021: € 78,8 miljoen).

Reactie college:
Voor kennisgeving aangenomen.

Controle proces

- De controle van de jaarrekening van de gemeente Helmond is een complex proces. In de voorbereiding om te komen tot een jaarrekening en onderbouwingen vragen wij veel van de organisatie. In de afgelopen jaren zagen wij dit proces verbeteren. In het afgelopen jaar is het proces overigens moeizamer verlopen dan vorig jaar, mede als gevolg van de implementatie van het nieuwe financiële pakket en vanwege personele wisselingen.

Reactie college:

De implementatie van het financieel pakket is inmiddels afgerond. De vacatures bij afdeling financiën zijn inmiddels ingevuld. Hierdoor wordt voor de jaarverantwoording 2023 verwacht dat dit proces soepeler en efficiënter gaat lopen. Daarmee pakken wij het eerder ingezette verbeteringsproces weer op.

- Op basis van de controle constateren wij dat de gedurende het jaar gevoerde administratie soms onnodig complex is vormgegeven. Dit zorgt ervoor dat de controle van de tussenrekeningen een ingewikkeld proces is, dat leidt tot relatief veel correcties. Ook zorgt dit ervoor dat het inzicht van de gemeente in de tussenrekening gedurende het jaar beperkt is.

Reactie college:

We onderschrijven deze aanbeveling. Afdeling financiën is inmiddels gestart met een verbeteringstraject. Onderdeel is om o.a. de diverse disciplines binnen de afdeling beter op elkaar af te stemmen, het introduceren van kwartaalafsluitingen en werkinstructies beschrijven en implementeren.

Realisatiekracht

- Wij signaleren in toenemende mate een spanningsveld tussen het kunnen realiseren van uw ambities en de beschikbare capaciteit bij zowel uw organisatie als in de stad/regio. Uit het overzicht van baten en lasten over 2022 blijken opnieuw (forse) afwijkingen c.q. volumeverschillen in zowel de lasten, baten als saldi, wanneer wij de begroting afzetten tegen de realisatie. Waar de lasten (voor mutatie reserves) zijn begroot op een bedrag van € 374 miljoen, bedragen de gerealiseerde lasten € 342 miljoen. Wij zien dit verschil tussen de begroting en de realisatie jaarlijks toenemen.
- Ook wanneer wij naar de ontwikkeling van de door de raad gevoteerde investeringskredieten kijken, zien wij dat ambitie en realisatie jaarlijks verder uiteen komen te liggen. Waar eind 2018 een investeringskrediet van € 52 miljoen beschikbaar was voor in de komende jaren nog te realiseren investeringen, is dit krediet eind 2022 opgelopen tot een bedrag van € 152 miljoen. Dit betreft het krediet voor de realisatie in het boekjaar en in de navolgende jaren. Jaarlijks realiseert de gemeente investeringen voor een bedrag tussen € 15 en € 41 miljoen.
- Om uw doelen en ambities te kunnen realiseren, zullen de (investerings)uitgaven in de komende jaren naar verwachting nog verder toenemen. Belangrijke toekomstige investeringsopgaven zijn: het realiseren van een versnelling in de woningbouw, de energietransitie, klimaatadaptatie en de mobiliteitsopgave. De ambities op deze gebieden zijn veelal nog niet concreet gemaakt. Wij adviseren het college te onderzoeken in hoeverre de gestelde ambities passen binnen de beschikbare capaciteit, startend bij de ambtelijke capaciteit. Het capaciteitsvraagstuk gaat overigens ook om de vraag of de markt, in een situatie met personele schaarste, de ambities van de gemeente en van de Brainportregio aankan. Afhankelijk van de uitkomsten van dit onderzoek is het van belang de realisatiekracht in balans te brengen met uw ambities, waarbij u deze ambities eventueel in de tijd prioriteert.

Reactie college:

College onderschrijft de aanbeveling voor een capaciteitsonderzoek en zal hieraan opvolging geven. Dit nemen we mee bij het opstellen van de begroting 2024-2027.

Sociaal Domein

- De gemeente blijft voor de verantwoording van de uitgaven van de zorg in natura (Jeugdzorg en Wmo) binnen het sociaal domein in hoge mate afhankelijk van de productieverantwoordingen van zorgaanbieders. Doordat de gemeente afhankelijk is van deze productieve verantwoordingen met de daarbij behorende controleverklaringen en deze niet voor alle zorgaanbieders tijdig zijn ontvangen, resteert er een onzekerheid in de controle van € 0,38 miljoen. Dit betekent dat wij niet kunnen nagaan of deze bestedingen op de juiste wijze en rechtmatig hebben plaatsgevonden.
- De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft, evenals in voorgaande jaren, een controleverklaring met beperking bij de PGB-verantwoordingen over 2022 verstrekt. Voor de PGB-bestedingen 2022 (€ 0,8 miljoen) heeft de

gemeente Helmond zelf onderzoek gedaan naar de getrouwheid en de rechtmatigheid van deze bestedingen. Naar aanleiding van deze werkzaamheden resteert er een onzekerheid van € 0,32 miljoen met betrekking tot de PGB-bestedingen.

- De VNG en het Rijk hebben recentelijk een financieel principeakkoord bereikt voor de Hervormingsagenda Jeugd, waarin de eerder aangekondigde bezuinigingen, met ingang van 2023, tot en met 2025 worden bevroren. Tegelijkertijd blijft de bezuinigingsdoelstelling van € 1 miljard overeind, waarbij het Rijk aangeeft dat € 380 miljoen daarvan mogelijk niet haalbaar is. Hoewel een autonome groei en onvoorziene omstandigheden bij dit akkoord onder de verantwoordelijkheid van het Rijk vallen, blijft het voor uw gemeente belangrijk om de ontwikkelingen hierin nauwlettend te volgen.
- Een belangrijk aandachtspunt binnen het sociaal domein is de ontwikkeling van de financiële positie van zorgaanbieders van zowel jeugdzorg als Wmo-aanbieders. In toenemende mate zien wij dat zorgaanbieders moeite hebben met het realiseren van een sluitende exploitatie. Naar verluidt, zijn er na het sluiten van de ziekenhuis-cao, met daarin salarisverhogingen van 10-15%, ook andere zorgsectoren in onderhandeling over het afsluiten van nieuwe (aangepaste) cao's met vergelijkbare loonstijgingen. Dit zal naar verwachting de financiële positie van de zorginstellingen nog verder onder druk zetten, en daarmee mogelijk leiden tot een verdere tariefdruk

Reactie college:

Het college onderschrijft en neemt de eerste 2 opmerkingen voor kennisgeving aan. Ze zal de ontwikkelingen rondom de Hervormingsagenda Jeugd inclusief de bezuinigingstaakstelling nauwlettend volgen. Daarnaast heeft het college het voornemen om de financiële positie van de zorgaanbieders te gaan monitoren.

Naleving van de Europese aanbestedingsregels

Uit de toets op de naleving van de EU-aanbestedingsregels is een onrechtmatigheid gebleken van € 0,9 miljoen (2021: € 1,4 miljoen). De afname van het aantal onrechtmatigheidsfouten wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er vorig jaar sprake was van onrechtmatige bestedingen in de jeugdzorg in natura, die gedurende 2021 opnieuw is aanbesteed. Uw gemeente heeft hiermee zichtbaar stappen gezet in het verbeteren van de interne beheersing van het naleven van de Europese aanbestedingsregels.

Reactie college:

Voor kennisgeving aangenomen

Projectbeheersing Glasvezel Helmond B.V.

- In het kader van de jaarrekeningcontrole hebben wij kennisgenomen van de conceptjaarrekening 2022 van Glasvezel Helmond B.V. Deze sluit met een tekort van € 981.000, waar een negatief resultaat van € 415.000 was begroot. De achterblijvende resultaten zijn het gevolg van een vertraging in de aanleg, in combinatie met de stevige concurrentie van andere aanbieders. Hierdoor is de bezettingsgraad gedaald, wat druk legt op de liquiditeit van de onderneming Glasvezel Helmond B.V.
- Om de juiste waardering van het gemeentelijke aandelenbelang (€6.250.000) te beoordelen, heeft de gemeente Helmond door specialist Key Valuations een onderzoek laten uitvoeren naar de businesscase van Glasvezel Helmond B.V. Door de specialist wordt aangegeven dat, naast autonome groei, de bezettingsgraad snel kan stijgen wanneer er netwerktoegang wordt verleend aan andere marktpartijen. Het potentieel van de businesscase blijft hierdoor onveranderd positief. Wel schuift het moment waarop de opbrengsten de gemaakte kosten overtreffen (break-even point) verder richting de toekomst. Door de gedaalde liquiditeit van de onderneming is het bovendien mogelijk dat de garantstelling waaraan de gemeente zich in het verleden heeft gecommitteerd zal worden aangesproken. Deze middelen waarop aanspraak kan worden gemaakt, zullen, uitgaande van de positieve businesscase, uiteindelijk wel weer terugvloeien naar de gemeente. Wij constateren dat het college zich hiervan bewust is en de ontwikkelingen nauwlettend volgt.

Reactie college:

Het college is zich inderdaad bewust van de constatering en opmerking van de accountant m.b.t. het dossier van Glasvezel Helmond B.V. Ze volgt nauwlettend de ontwikkelingen in en rondom dit dossier.

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2022 versus de schattingen in de jaarrekening 2021 geanalyseerd ('backtesting'). Wij zien dat de planexploitaties de juiste schattingen bevatten. Wel vragen wij uw aandacht voor het vormgeven van de position papers, zeker wanneer besloten wordt tot het vormgeven van nieuwe grondexploitaties dan wel het aanpassen van bestaande grondexploitaties (Brandevoort II).
- De voorziening die in mindering is gebracht op de grondexploitaties is met € 14 miljoen toegenomen ten opzichte van voorgaand jaar. Deze toename wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door fors hogere kostenstijgingen dan in het afgelopen jaar werd ingeschat. Daarnaast speelt het stagneren van de opbrengsten hierbij een rol. De kostenstijgingen zijn hoofdzakelijk het gevolg van schaarste. De afvlakking van de opbrengstenstijging is tweeledig. Deze wordt enerzijds veroorzaakt door de gestegen rentes, waardoor burgers minder geld kunnen lenen, en anderzijds doordat de bedragen die ontwikkelaars bereid zijn te betalen voor bouwgrond afnemen, aangezien de bouwkosten toenemen. Gezien de omvang van de grondexploitatie Brandevoort II is de impact hiervan op de waardering groot.
- Volledigheidshalve merken wij op dat de waardering van de grondexploitatie Brandevoort II heeft plaatsgevonden overeenkomstig het vingerende grondexploitatieplan. Dit betekent dat de financiële effecten van het masterplan Brainport Smart District (BSD), waarover u op 22 februari 2022 geïnformeerd bent, niet zijn verwerkt in de huidige waardering. Als u het masterplan vertaalt in een nieuw vast te stellen grondexploitatie, zal dit naar verwachting een negatief effect hebben op de waardering van de grondexploitatie.
- Wanneer uw raad in 2023 mogelijk overgaat tot het nemen van een besluit over de grondexploitatie BSD, adviseren wij u om scherpe afspraken te maken met het college, met betrekking tot het mandaat van het college, en om daarbij aan te geven wanneer u als raad bij de besluitvorming betrokken wilt zijn. Gezien het innovatieve karakter van deze grondexploitatie ligt het in lijn der verwachting dat er tussentijds bijstellingen op het initiële grondexploitatieplan noodzakelijk zullen zijn.

Reactie college:

We onderschrijven de opmerkingen en constatering van Deloitte m.b.t. de grondexploitaties en zullen hieraan opvolging geven.

Bijlagen

Accountantsverslag

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Helmond,

mevr. P.J.M.G. Blanksma-van den Heuvel
Burgemeester

H.J. de Ruiter
secretaris